

VOORONDERZOEK

*Bijlage bij bachelorscriptie 'Samen werken aan
samenwerken met de samenleving'*

Een exploratie in de organisatie van de gemeente Oirschot, de omgeving van
de gemeente Oirschot en de daarbij horende trends en ontwikkelingen.

Gaby Kantelberg

1 juni 2016

VOORONDERZOEK

Bijlage bij bachelorscriptie 'Samen werken aan samenwerken met de samenleving'

Onderdeel van
Bachelorscriptie Fontys Hogeschool Communicatie

Geschreven door
Gaby Kantelberg
Student Fontys Hogeschool Communicatie

Onder begeleiding van
Nik van den Brink
Ella-Marie Martens

Beoordeeld door
Marc Dubach

In opdracht van
Gemeente Oirschot

INHOUDSOPGAVE

1. INTERNE ANALYSE

1.1 Schets gemeente	3
1.2 Identiteit	3
1.2.1 Mission Statement	
1.2.2 Mens centraal	
1.2.3 Invalshoeken	
1.2.4 Kernwaarden	
1.3 Imago	5
1.4 Organisatiestructuur	6
1.4.1 Gemeenteraad	
1.4.2 College van burgemeester en wethouders	
1.4.3 Gemeentesecretaris	
1.4.4 Ambtelijke organisatie	
1.5 Organisatiecultuur	7
1.6 Communicatiemiddelen	8
1.6.1 Externe communicatiemiddelen	
1.6.2 Interne communicatiemiddelen	

2. EXTERNE ANALYSE

2.1 Andere gemeenten	10
2.2 Destep.....	11
2.3 Doelgroep	12

3. BURGERPARTICIPATIE

3.1 Toelichting burgerparticipatie.....	13
3.2 Doelstellingen van burgerparticipatie	15
3.3 Inzichten interviews	15
Literatuurlijst.....	18

1. INTERNE ANALYSE

1.1 SCHETS GEMEENTE

Hieronder wordt kort ingegaan op de geschiedenis van Oirschot als gemeente. Daarnaast wordt kort ingegaan op de ligging van gemeente Oirschot.

Gemeente Oirschot is een kleine gemeente in de Brabantse Kempen. Vroeger maakte ook Best deel uit van gemeente Oirschot maar in 1819 splitste Best zich af en werd het een zelfstandige gemeente.

Nu behoren de dorpskernen Spoordonk, Middelbeers, Westelbeers en Oostelbeers ook tot de gemeente Oirschot. Gemeente Oirschot telt ongeveer 18.000 inwoners en heeft een oppervlakte van 102,14 km². Van oorsprong is Oirschot een agrarisch ingestelde gemeente. Om deze reden zijn er nog steeds veel agrarische bedrijven te vinden (De Brabantse Kempen, 2016).

Oirschot is een gemeente die bestaat uit meerdere dorpskernen. Gemeente Oirschot bestaat uit de dorpen Oirschot, Middelbeers, Westelbeers, Oostelbeers en Spoordonk. Daarnaast wordt Oirschot omringd door de gemeenten Eindhoven, Best, Boxtel, Oisterwijk, Hilvarenbeek, Bladel en Eersel. Oirschot ligt in het centrum van de stedendriehoek Eindhoven – Tilburg – Den Bosch. Een levendige regio met onder andere een vliegveld, meerdere universiteiten en internationale bedrijven (WagenaarHoes Organisatieadvies, 2011).

1.2 IDENTITEIT

De identiteit geeft aan wat de organisatie is en wat ze uitstraalt (Michels, Communicatie Handboek, 2013). Gemeente Oirschot heeft de identiteit samengevat in een Mission Statement. Gemeente Oirschot (2015) omschrijft het begrip 'Mission Statement als volgt: Een mission statement (MS) is een beknopte omschrijving van de hogere doelstelling van een bedrijf of organisatie. Het doel van een missie is het bevorderen van de cohesie en coherentie van de organisatie.

1.2.1 Mission statement

De Mission Statement van gemeente Oirschot is nog niet vastgesteld. Op dit moment is gemeente Oirschot bezig met het vaststellen van een nieuwe Mission Statement. De Mission Statement die voor nu geldt omschrijft gemeente Oirschot (Gemeente Oirschot, 2016) als volgt:

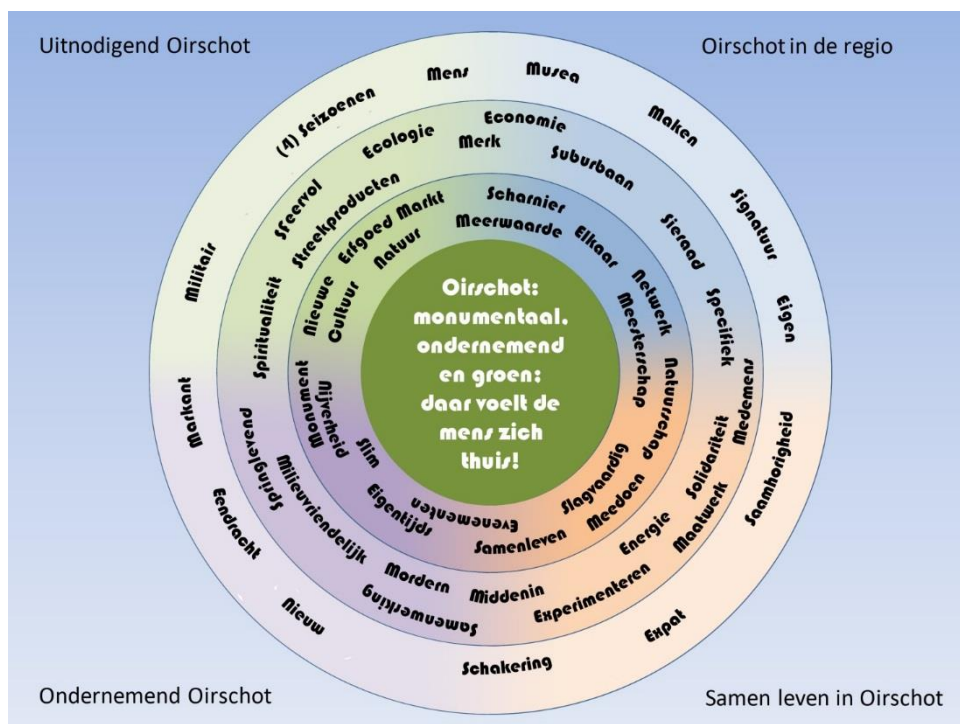
“Oirschot biedt mensen al eeuwenlang een thuis. Onze inwoners zijn van oudsher ondernemend, gericht op samenwerking en de zorg voor elkaar. In Oirschot zorgen we ervoor dat basisvoorzieningen geregeld zijn, dat mensen de wetten naleven, dat mensen een veilige leefomgeving ervaren en dat mensen kunnen ondernemen.

Kenmerkend voor Oirschot zijn het vele erfgoed, de natuurgebieden die Oirschot rijk is en het hele eigen karakter van onze dorpen en onze inwoners. Met behoud van deze kernwaarden en natuurlijke rijkdommen sorteert de gemeente voor op veranderingen in de toekomst. We zorgen samen met de gemeenschap ervoor dat mensen zich thuis voelen in Oirschot, Oirschot: monumentaal, ondernemend en groen!

1.2.2 Mens centraal

De mens staat centraal in Oirschot. Dit wil gemeente Oirschot nog eens extra onderschrijven met een aantal begrippen (beginnend met de letters M, E, N en S). Deze begrippen passen bij Oirschot als gemeente en onderschrijven daarnaast de Mission Statement.

De begrippen zijn meegenomen in bovenstaande cirkel. De mate van invloed is te zien aan de afstand van de kernboodschap van gemeente Oirschot.

1.2.3 Invalshoeken

De kernbegrippen die horen bij de Mission Statement heeft gemeente Oirschot weer onderverdeeld in vier invalshoeken. Deze invalshoeken zijn:

- *Uitnodigend Oirschot*
- *Oirschot in de regio*
- *Ondernemend Oirschot*
- *Samen leven in Oirschot*

Met behulp van deze invalshoeken geeft gemeente Oirschot verdere invulling aan zaken die belangrijk gevonden worden binnen Oirschot.

1.2.4 Kernwaarden

De kernwaarden van een organisatie beschrijft in kernwoorden de waarden die een organisatie nooit loslaten omdat ze wezenlijk, onveranderlijk en onderscheidend zijn in het DNA van de organisatie (Michels, 2013).

De kernwaarden die gemeente Oirschot (2016) heeft sluiten aan op de Mission Statement van de gemeente. De kernwaarden van gemeente Oirschot zijn op een rijtje:

Respect en vertrouwen: gemeente Oirschot stelt de mens voorop in haar handelen. Daarnaast heeft gemeente Oirschot respect voor en vertrouwen in haar inwoners. Zelf is gemeente Oirschot betrouwbaar en consequent in haar handelen.

Bevlogenheid en lef: gemeente Oirschot moedigt inwoners aan om zelf initiatief te nemen. Daarnaast is gemeente Oirschot zelf ondernemend en altijd op zoek naar oplossingen.

In contact zijn en samenwerken: gemeente Oirschot wil waar het mogelijk is samenwerken met de inwoners. Zij volgt wensen en behoeften vanuit de samenleving en probeert hier waar mogelijk op in te spelen.

Netwerken: gemeente Oirschot voelt zich verantwoordelijk en omgevingsbewust. Gemeente Oirschot werkt duurzaam aan relaties en onderhoudt deze.

1.3 IMAGO

Het imago is het beeld dat de publieksgroepen van de organisatie hebben. Dit wordt gevormd door alle gedachten, associaties en ervaringen die publieksgroepen koppelen aan een organisatie (Michels, 2013).

Als we kijken naar gemeente Oirschot als organisatie is de belangrijkste taak voor de publieksgroepen, in dit geval burgers, dienstverlening. Wanneer gekeken wordt naar het imago ten opzichte van de dienstverlening van gemeente Oirschot is dit het imago op 'productniveau'. De dienst die verleend wordt door gemeente Oirschot kan hier gezien worden als product dat geleverd wordt. Buiten de onderstaande gegevens over het imago van gemeente Oirschot zijn geen gegevens beschikbaar over het imago.

Onderzoeksbureau Research 2Evolve heeft een onderzoek uitgevoerd onder de leden van het Burgerpanel Oirschot over de dienstverlening van de gemeente. Het Burgerpanel Oirschot is een groep inwoners die samen een dwarsdoorsnede vormen van de gemeente. Deze groep geeft een aantal keer per jaar zijn mening over onderwerpen die voor hen van belang zijn.

Gemiddeld kreeg de dienstverlening van gemeente Oirschot een rapportcijfer van een 6,6 in 2015. De meerderheid van de inwoners is tevreden over informatie die zij ontvangen heeft van de gemeente. Het merendeel van de inwoners is ook tevreden over de medewerkers die zij spraken bij een afspraak met de gemeente. Zij vinden met name dat de medewerker vriendelijk en beleefd was, zelf goed vragen kon beantwoorden en zich verantwoordelijk toonde om tot een oplossing te komen.

De kernwaarde die de inwoners het meeste vinden passen bij gemeente Oirschot is 'respect'. Lef vinden ze daarentegen niet passen bij de gemeente.

Over het algemeen zijn de inwoners tevreden over de dienstverlening van gemeente Oirschot. Daarentegen krijgt de gemeente een rapportcijfer van een 6,6. Een voldoende, maar geen dikke voldoende (Research 2Evolve, 2015).

Als we kijken naar communicatie vanuit gemeente Oirschot naar de burgers zijn de burgers hier ook tevreden over. Vanuit een ander onderzoek onder het Burgerpanel kwam duidelijk naar voren dat een groot deel van de inwoners tevreden is over de mate van communicatie naar de burgers toe en de communicatiemiddelen die daarvoor worden ingezet (Research 2Evolve, 2014).

1.4 ORGANISATIESTRUCTUUR

Een organisatiestructuur is de manier waarop alle taken en afdelingen binnen een organisatie zijn verdeeld en samenhangen. Het geeft de verschillende afdelingen en bijbehorende verantwoordelijkheden weer en de functies van de personeelsleden die binnen die afdelingen werkzaam zijn (Ensie, 2015).

De organisatie van de gemeente Oirschot bestaat uit drie afdelingen: Omgeving, Strategie en Publiek. Deze drie afdelingen worden aangestuurd door het managementteam. Aan het hoofd van de organisatie staat de algemeen directeur/gemeentesecretaris.

1.4.1 Gemeenteraad

De gemeenteraad staat aan het hoofd van de gemeente. De raad heeft twee belangrijke taken:

- De raad stelt het gemeentelijk beleid op hoofdlijnen vast
- De raad controleert of het college zijn werk goed doet, of alle afspraken worden nagekomen en of alles op schema loopt.

De burgemeester is voorzitter van de gemeenteraad. De beslissingen worden echter door de raad genomen (Gemeente Oirschot).

De leden van de gemeenteraad worden elke vier jaar opnieuw gekozen door de stemgerechtigde inwoners van Oirschot. Het aantal leden van de gemeenteraad hangt af van de grootte van de gemeente. Gemeente Oirschot heeft 17 leden binnen de gemeenteraad. Deze 17 leden zijn afgevaardigden van hun politieke partij. Een groep raadsleden die tot dezelfde partij behoren noemen we een raadsfractie.

In Oirschot zitten momenteel vertegenwoordigers van zes politieke partijen in de raad:

- CDA, 4 zetels
- De Gewone Man, 3 zetels
- SP, 3 zetels
- Dorpsvisie, 2 zetels
- VVD, 2 zetels
- PVDA, 1 zetel

De gemeenteraad komt elke laatste dinsdag van de maand bij elkaar om besluiten te nemen. Als voorbereiding op deze bijeenkomst wordt elke eerste dinsdag van de maand een voorbereidende raadsbijeenkomst gehouden, waarbij de onderwerpen informatief of opiniërend besproken worden door de raadsleden. Ook de toehoorders krijgen bij deze bijeenkomsten de ruimte om hun mening te geven of eventueel vragen te stellen. Tijdens de besluitvormende bijeenkomsten kunnen inwoners gebruik maken van hun spreekrecht. Deze bijeenkomsten zijn dus openbaar (Gemeente Oirschot, 2015).

1.4.2 College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders verzorgt het dagelijkse bestuur van de gemeente Oirschot. Zij zorgen ook dat de besluiten die door de gemeenteraad genomen worden, uitgevoerd worden. De burgemeester is naast voorzitter van de gemeenteraad ook voorzitter van het college van B&W. Het college zorgt samen met de ambtenaren voor inkleuring en uitwerking van het gestelde beleid door de gemeenteraad (Gemeente

Oirschot).

De wethouders worden na de verkiezingen van de raadsleden gekozen. Deze wethouders hoeven niet afkomstig te zijn uit de raad. In principe blijven de wethouders tot de volgende verkiezingen. Mocht de wethouder niet goed functioneren, kan deze ontslagen worden (Gemeente Oirschot, 2015).

1.4.3 Gemeentesecretaris

De gemeentesecretaris ondersteunt het college van burgemeester en wethouders. Hij is algemeen directeur van de ambtelijke organisatie. Hij vormt de verbinding tussen burgemeester en wethouders en de organisatie (Gemeente Oirschot, 2015).

1.4.4 Ambtelijke organisatie

De ambtenaren helpen het college om het beleid ook daadwerkelijk uit te voeren. De ambtelijke organisatie van de gemeente Oirschot bestaat uit ongeveer 115 medewerkers. De organisatie is verdeeld in drie afdelingen. Deze ambtenaren worden aangestuurd door het managementteam. Dit team vormt de schakel tussen de ambtelijke organisatie en het college van burgemeester en wethouders (Gemeente Oirschot, 2015).

1.5 ORGANISATIECULTUUR

Organisatiecultuur is de wijze waarop de leden van de organisatie zich intern in hun onderlinge relaties en extern in hun relaties met klanten en leveranciers gedragen (ManagementSite).

Gemeente Oirschot voelt als een open organisatie. Waar je ook bent in het gebouw, er staan altijd deuren open. Wanneer de deur open staat, betekent dit automatisch dat iedereen welkom is om binnen te komen. Wel is het gebouw nog verdeeld in losse kantoren. Ik bedoel hiermee dat het gebouw niet helemaal open is en verdeeld met bijvoorbeeld lage wanden.

Gemeente Oirschot kenmerkt zich in de organisatiecultuur door 'korte lijnen' en een platte organisatiestructuur. Iedereen kan bijvoorbeeld gewoon bij de wethouders en burgemeester binnenlopen. De medewerkers bij gemeente Oirschot gaan erg informeel met elkaar om. Ze maken graag een praatje met elkaar over van alles en nog wat.

Gemeente Oirschot streeft ernaar een open organisatie te zijn, bewust van de eigen identiteit die deel uitmaakt van lokale en regionale netwerken. Het bestuur en de rest van de organisatie steunt elkaar en trekken samen op. De medewerkers van gemeente Oirschot worden omschreven als talentvolle personen die méér willen doen voor Oirschot. Gemeente Oirschot noemt zichzelf een kleine organisatie waar deskundigheid verankerd is (Daenen, de Vries - van Gerwen, & Michels, 2014).

1.6 COMMUNICATIEMIDDELEN

In deze paragraaf worden de communicatiemiddelen die op dit moment door gemeente Oirschot worden ingezet omschreven. Dit zijn zowel de communicatiemiddelen die naar de burgers van gemeente Oirschot worden ingezet als de interne communicatiemiddelen die door de medewerkers van gemeente Oirschot gebruikt worden.

1.6.1 Externe communicatiemiddelen

Gemeentepagina in het Oirschots Weekjournaal

Het Oirschots Weekjournaal is een wekelijks uitgegeven krant voor de inwoners van gemeente Oirschot over al het nieuws binnen de gemeente. In deze krant heeft gemeente Oirschot één pagina gereserveerd als zogenaamde nieuwspagina. Hier komen de belangrijkste nieuwsfeiten die te maken hebben met de gemeente in een kort artikel in te staan. Daarnaast staan hierin de bekendmakingen (o.a. over vergunningen). Tenslotte staan hierin de adresgegevens van gemeente Oirschot (Oirschots Weekjournaal, 2016).

Digitale nieuwsbrief

Iedere week stelt gemeente Oirschot een digitale nieuwsbrief op met het laatste nieuws vanuit de gemeente Oirschot. Inwoners kunnen zich inschrijven voor deze nieuwsbrief en krijgen deze dan wekelijks in hun mailbox (Gemeente Oirschot).

Gemeentegids

De gemeentegids is een gids die tweejaarlijks wordt uitgegeven. Deze gids wordt verspreid onder alle inwoners van gemeente Oirschot. De gids bevat allerlei informatie over veranderingen binnen de gemeente, praktische zaken en informatie over de gemeente als organisatie. Binnen de Gemeentegids is ook het burgerjaarverslag meegenomen.

Website

Gemeente Oirschot onderhoudt een website waar inwoners allerhande informatie vandaan kunnen halen. Op deze pagina is eigenlijk alle informatie over gemeente Oirschot te vinden. Ook kunnen inwoners hier een afspraak maken met de gemeente (Gemeente Oirschot).

Twitter

Gemeente Oirschot houdt dagelijks een Twitteraccount bij. Dit account heeft 2.353 volgers. Op de wall van gemeente Oirschot zijn vooral heel algemene berichten te vinden die verwijzen naar de website van de gemeente. Op de Twitterpagina van gemeente Oirschot staan vooral bekendmakingen, nieuws en agendapunten (Oirschot, 2016).

YouTube

Gemeente Oirschot heeft een eigen YouTube kanaal. Dit kanaal wordt echter niet (meer) ingezet door de gemeente. De gemeente heeft een paar keer een filmpje geüpload. Deze gingen onder meer over het maken van een afspraak maken met de gemeente via internet. In juni 2014 is het laatste filmpje geplaatst door gemeente Oirschot (Oirschot, 2014).

LinkedIn

Gemeente Oirschot heeft een eigen LinkedIn pagina. Echter, op deze pagina worden geen berichten geplaatst. Er staat nog één oud bericht met een oproep voor een nieuwe communicatiestagiair op. Verder staat er een beetje informatie over de gemeente op (Oirschot, 2015).

Facebook

Gemeente Oirschot heeft een eigen Facebookpagina en houdt deze regelmatig bij. Hierop post gemeente Oirschot allerlei zaken. Van informatie over nieuwe woningbouwprojecten tot aan het 'veel plezier wensen' van de inwoners voor de aankomende carnaval. Ook nodigt gemeente Oirschot burgers uit voor onder andere symposia en nieuwe huurprojecten. De verscheidenheid in posts is dus groot. Ook staan op de Facebookpagina de openingstijden van gemeente Oirschot en de adresgegevens vermeld (Oirschot, 2016).

WhatsApp

Wanneer inwoners een vraag hebben aan de gemeente, kunnen zij een bericht sturen via WhatsApp. De gemeente heeft een mobiel nummer waarop inwoners de gemeente kunnen bereiken. Gemeente Oirschot ziet dit als een mooie toevoeging aan de andere communicatiemiddelen van de gemeente (Gemeente Oirschot, 2015).

1.6.2 Interne communicatiemiddelen

RondOmOns

RondOmOns is het online netwerk van gemeente Oirschot. Dit is het intranet van gemeente Oirschot en wordt gebruikt om te communiceren over heel uiteenlopende zaken. RondOmOns heeft de look van een sociaal netwerk zoals bijvoorbeeld Twitter. Er is een wall waarop berichten verschijnen van medewerkers. Op deze berichten kunnen anderen weer reageren. Iedereen heeft een eigen profiel op RondOmOns. Hierin staat omschreven wat de medewerker doet, wanneer deze aanwezig is en extra informatie. Ook voor nieuws uit de organisatie kunnen medewerkers terecht op RondOmOns. Medewerkers kunnen lid worden van een groep en in deze groep worden dan bestanden geplaatst of berichten. RondOmOns kan gezien worden als een soort intranet waar eigenlijk alles intern gedeeld kan worden.

Outlook

Gemeente Oirschot maakt voor mail en agenda gebruik van Outlook. Hier wordt ook mee gewerkt als er een afspraak gemaakt moet worden intern. Afspraken worden in deze agenda ingepland en met deze agenda wordt over de desbetreffende afspraak gecommuniceerd. Daarnaast gebruiken medewerkers de mail van Outlook als intern communicatiemiddel.

Persoonlijk contact

In de gemeente Oirschot staat de mens centraal. Dit wordt intern gewaarborgd door middel van het persoonlijke contact dat er is tussen de medewerkers. Iedereen loopt bij elkaar binnen om een praatje te maken of om te overleggen.

2. EXTERNE ANALYSE

2.1 ANDERE GEMEENTEN

In deze paragraaf wordt ingegaan op andere gemeenten in combinatie met burgerparticipatie. Dit is immers waar het onderzoek om draait. In dit onderzoek worden de gemeenten uit het onderzoek van Rijksoverheid, Burgermacht op eigen kracht (van Houwelingen, Boele, & Dekker, 2014) meegenomen.

Berkelland

Berkelland ligt in de provincie Gelderland en bestaat uit Borculo, Eibergen, Neede en Ruurlo. De gemeente heeft ongeveer 45.000 inwoners en is van oorsprong een plattelandsgemeente.

Inwoners binnen gemeente Berkelland voelen zich betrokken bij de gemeente. Dit vooral in de kleine kernen en dorpen. Er heerst in de gemeente een 'dit-is-van-ons-gevoel'. De kleine kernen binnen gemeente Berkelland lopen voor als het gaat om burgerparticipatie. In de grotere kernen zijn de inwoners minder actief op dit gebied.

De gemeente Berkelland probeert burgers al jaren actief te betrekken bij het beleid. Zo is bijvoorbeeld in 2006 een interactief traject ingericht voor een plan voor de vuilnisophaal. In het coalitieakkoord 2010-2014 heeft gemeente Berkelland burgerparticipatie vastgelegd. Hierin stelt de gemeente dat ze meer aan de burgers zelf over moeten laten. Hierdoor willen ze het vertrouwen tussen inwoners en gemeente laten groeien. De overheid moet zich in Berkelland meer als partner gaan gedragen dan als iemand die het altijd beter weet. Veel inwoners van gemeente Berkelland zijn echter geïrriteerd omdat ze meer zelf moeten gaan doen maar tegelijkertijd weinig invloed kunnen uitoefenen.

Emmen

Emmen is een gemeente in de provincie Drenthe en bestaat uit een middelgrote stedelijke kern en een tiental grote en kleine dorpen in een landelijk gebied. De gemeente heeft ruim 109.000 inwoners.

Gemeente Emmen voert burgerparticipatie in om onder andere de druk op de gemeente kleiner te maken. Omdat de gemeente veel verschillende extra taken op zich moet nemen neemt de druk toe en om deze reden moet de gemeente kijken naar wat burgers zelf kunnen oppakken. Daarnaast wil gemeente Emmen de afstand tussen burger en overheid kleiner maken. Tenslotte gaat het vooral om de bezuinigingen vanuit de overheid.

Emmen heeft de laatste jaren meer en meer taken overgeheveld naar de burgers zelf. Voor de ambtelijke organisatie van gemeente Emmen is dit nog erg wennen. De gemeente zit nog middenin de cultuuromslag. Ook heeft niet iedereen weet van wat er gebeurt binnen en buiten de gemeente. De ambtenaren vinden loslaten en vertrouwen nog lastig.

Peel en Maas

De Limburgse gemeente Peel en Maas bestaat uit elf kernen met ongeveer 43.000 inwoners. De gemeente Peel en Maas geeft veel ruimte aan gemeenschapsontwikkeling en maatschappelijk ondernemen. De gemeenschappen binnen Peel en Maas worden zelf uitgedaagd om initiatieven te nemen. Dit gebeurt systematisch doordat gemeenschappen zelf plannen maken, deze voorleggen aan de gemeente en gedeeltelijk zelf uitvoeren.

De gemeente ziet dat de inwoners niet vrijwillig naar raadsvergaderingen komen, behalve als de inwoner belang heeft bij het onderwerp. Voor de rest zijn burgers wel erg betrokken bij de gemeente. Wel is het zo dat hoe groter de kern is, hoe meer de burgers van de gemeente verwachten.

Peel en Maas probeert zelfsturing voorop te stellen. Dit wil zeggen dat de burgers eigenaarschap zijn van de initiatieven die ze zelf nemen. Burgerparticipatie komt vanuit de overheid, zelfsturing vanuit de burger.

2.2 DESTEP

Om de externe factoren die invloed (kunnen) hebben op de gemeente Oirschot in kaart te brengen wordt gebruik gemaakt van de DESTEP-analyse. Daarbij wordt gekeken naar demografische, economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politieke factoren (Michels W. , 2012).

Demografisch

Minder jongeren en meer ouderen: de Nederlandse bevolking verandert van samenstelling. Het aantal ouderen neemt sterk toe en het aantal jongeren daalt.

Culturele diversiteit: uit verschillende landen komen burgers naar Nederland. Hierdoor krijgt Nederland een grote diversiteit aan verschillende culturen.

Economisch

Afname inkomen en vermogen: sinds 2010 neemt het aantal huishoudens dat in armoede leeft toe. Het gaat hierbij vooral om eenoudergezinnen, alleenstaanden tot 65, lager opgeleide hoofdkostwinners, niet-westerse huishoudens en bijstandontvangers.

Sociaal maatschappelijk

Ieder mens is uniek: verplaatsing van standaard aanbod naar een persoonlijke invulling van wonen, welzijn en zorg. Persoonlijke invulling vraagt om flexibilisering van het aanbod en andere vormen van interactie met burgers.

Connectiviteit: meer verbonden en meer transparantie. Door de toename van internetgebruik en social media worden burgers steeds mondiger. Dit leidt ertoe dat politiek steeds interactiever wordt. Burgers weten elkaar makkelijk te vinden in online platforms en nieuwe communities. Deze online communities lijken de offline contacten in buurten te versterken.

Technologisch

Digitale burger: Steeds meer overheidsdiensten zijn digitaal bereikbaar. De overheid heeft als doelstelling dat in 2017 burgers al hun zaken met de overheid digitaal kunnen regelen.

Ecologisch

Groen en duurzaam: Er is een toenemend bewustzijn als het gaat om duurzaamheid en aandacht voor een kwalitatieve leefomgeving. Een prettige, groene, veilige en leefbare woonomgeving ondersteunt betrokkenheid en sociale cohesie in de buurt.

Politiek

Regionale netwerken: meer samenwerken in regio's. Door decentralisatie van taken wordt voor gemeenten noodzakelijk samen te werken in de regio. Het gaat hierbij zowel om samenwerking met andere gemeenten als om samenwerkingen binnen de gemeente zelf zoals samenwerking met zorginstellingen, burgers of burgerinitiatieven.

Doe het zelf: minder overheid, meer burger. De relatie tussen overheid en burger verandert. Hierbij neemt de burger steeds meer initiatief. De overheid neemt hier steeds meer een faciliterende positie in. Vanuit bezuinigingen wordt ook steeds meer een beroep gedaan op de eigen kracht van burgers om meer ondersteuning binnen het eigen netwerk te zoeken.

2.3 DOELGROEP

Hieronder wordt de doelgroep omschreven van de gemeente Oirschot. Deze doelgroep omvat de inwoners van de gemeente.

Oirschot behoort met in totaal 18.198 inwoners tot de kleinere gemeenten van Nederland. Oirschot bestaat uit twee officiële kernen: Oirschot (dit is Oirschot en Spoordonk) en Oost-, West- en Middelbeers. Het aantal inwoners in de kern Oirschot is 12.843 en in Oost-, West-, en Middelbeers 5.355.

De leeftijdsopbouw van de inwoners van gemeente Oirschot ziet er als volgt uit:

Leeftijdsgroep	Aantal inwoners	Aantal inwoners in %
0 – 10	1.891	10,4
11 – 20	2.347	12,9
21 – 30	1.865	10,2
31 – 40	1.667	9,2
41 – 50	2.671	14,7
51 – 60	3.137	17,2
61 – 70	2.499	13,7
71 – 80	1.353	7,4
81 – 90	677	3,7
91 en ouder	91	0,5

Binnen gemeente Oirschot is sprake van ontgroening. Dit wil zeggen dat er steeds minder jongeren en steeds meer ouderen komen. Dit resulteert in een geleidelijke verschuiving van het demografisch profiel. Ook zou dit kunnen zorgen voor minder draagvlak onder de samenleving.

3. BURGERPARTICIPATIE

In dit hoofdstuk omschrijf ik wat burgerparticipatie binnen de gemeente Oirschot inhoudt. Dit omdat het onderwerp van de rest van het onderzoek burgerparticipatie is. Om tot een probleemstelling te komen is het nodig om hier meer inzicht in te krijgen.

3.1 TOELICHTING BURGERPARTICIPATIE

Het begrip burgerparticipatie kent veel verschijningsvormen en verschillende betekenissen. De gemeente Oirschot heeft een eigen definitie voor het woord waarmee binnen de gemeente altijd gewerkt wordt. Deze definitie luidt:

“Burgerparticipatie is het proces waarbij gemeente, betrokken burgers en eventueel externe deskundigen via een open houding naar elkaar en een vooraf besproken aanpak samen vorm en inhoud gaan geven aan (delen van) plannen of beleid. Het proces is gericht op het benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van draagvlak voor te nemen beslissingen.” (Vijfeijken, 2012)

Gemeente Oirschot noemt burgerparticipatie ‘samenwerken met de samenleving’. Dit wil voor de gemeente Oirschot zeggen dat ze alles doen samen met de burgers. Uit interviews blijkt dat dit niet altijd mogelijk is, maar waar mogelijk probeert gemeente Oirschot burgers te betrekken bij het maken van plannen en beleid.

Gemeente Oirschot houdt zich voor wat betreft burgerparticipatie aan een aantal spelregels. Deze spelregels waarborgen een behoorlijke omgang met burgerparticipatie binnen de gemeente. Dit voor zowel de gemeente als voor de burgers. De spelregels zien er als volgt uit:

1. De gemeente motiveert of en zo ja hoe ze burgers betreft bij beleids- en besluitvorming. Criteria: heeft het invloed op de leefomgeving en is er ruimte voor participatie.
2. De gemeente maakt participatie een vast onderdeel van het politieke en bestuurlijke besluitvormingstraject. Dit wil zeggen dat de gemeente van tevoren al beslist welke rol burgers krijgen en wanneer ze deze rol krijgen.
3. De gemeente gaat zeer terughoudend om met de mogelijkheid participatie te beperken vanwege het algemeen belang. Wanneer de gemeente burgerparticipatie toch besluit te beperken, moet zij dit motiveren naar de burgers.
4. De gemeente bepaalt vooraf welke rol de burger krijgt: meebeslissen, coproduceren, adviseren, raadplegen. Deze rollen worden onderverdeeld in de participatieladder. De participatieladder ziet er voor inwoners als volgt uit:

Meebeslissen: besluitvorming wordt mede aan de burgers gedelegeerd. Dit wil zeggen dat de burgers deels zelf besluiten mogen nemen voor wat betreft

beleid.

Coproduceren: inwoners nemen deel aan planvorming. Werken samen met gemeente plannen uit.

Adviseren: inwoners adviseren het bestuur op het gebied van bepaalde voorstellen.

Raadplegen: gemeente vraagt inwoners om meningen.

Informeren: geen mening wordt gevraagd, burgers worden slechts geïnformeerd. Dit is eigenlijk geen vorm van burgerparticipatie.

5. De gemeente zorgt voor een zorgvuldig vormgegeven participatieproces. Gemeente maakt vooraf expliciet:

- welk onderwerp ter discussie staat
- wie de belanghebbenden zijn en wie de gemeente er dus bij betreft
- op welke wijze het participatieproces wordt ingericht
- op welke wijze ze de burger het beste kan bereiken. Voor welke wijze wordt gekozen is mede afhankelijk van de rol die de burger heeft gekregen.

6. De gemeente is oprecht geïnteresseerd in hetgeen burgers naar voren brengen en laat dat merken in woord en daad.

7. De gemeente weegt de inbreng van burgers mee in beslissingen en maakt dat zichtbaar.

8. De gemeente levert extra inspanning om alle belanghebbenden actief te betrekken (= motiveren, hoe doen ze dat nu dan al?)

9. De gemeente informeert de burger tijdig en volledig over het onderwerp van participatie, hun rol en de manier waarop het participatieproces vorm krijgt.

10. De gemeente informeert burgers regelmatig over wat er gebeurt met hun inbreng. Inbreng wordt ook schriftelijk vastgelegd.

(Vijfeijken, 2012)

3.2 DOELSTELLINGEN VAN BURGERPARTICIPATIE

Gemeente Oirschot heeft een aantal doelstellingen geformuleerd voor wat betreft burgerparticipatie. Deze doelstellingen zijn opgenomen in de notitie 'Burgerparticipatie in Oirschot' (Vijfeijken, 2012). Gemeente Oirschot ziet burgerparticipatie niet als doel op zich maar als middel om inwoners meer te betrekken bij het maken van beleid en het uitvoeren van gemeentelijk beleid. De doelstellingen van burgerparticipatie voor de gemeente Oirschot zijn op een rij:

1. Het verhogen van de kwaliteit van het beleid. Dit wil zeggen dat inwoners vaak specifieke kennis, ervaringen en ideeën hebben over hun eigen leefomgeving. Zij staan hier namelijk het dichtst bij. Wanneer de gemeente samenwerkt met de burgers zal dit de kwaliteit van het beleid ten goede komen omdat door deze samenwerking meer wordt gekeken naar de wensen van de burgers.
2. Het vergroten van draagvlak voor het opstellen en uitvoeren van beleid. Wanneer inwoners in een vroeg stadium van het maken of uitvoeren van het beleid betrokken worden, zullen zij zich meer gehoord voelen. Inwoners krijgen hierdoor inzichten in diverse belangen voor wat betreft een onderwerp. Dit leidt tot meer begrip voor gemaakt of uitgevoerd beleid.
3. Het verbeteren van de relatie tussen bestuur en burgers. Burgerparticipatie is samenwerken met elkaar. Inwoners ervaren dat ze kunnen en mogen samenwerken met de gemeente. Hierdoor neemt het vertrouwen in de gemeente toe.

3.3 INZICHTEN INTERVIEWS

Om meer inzicht te krijgen in burgerparticipatie binnen gemeente Oirschot is een drietal interviews afgenomen. Deze interviews zijn gedaan om tot de kern van het probleem van gemeente Oirschot voor wat betreft burgerparticipatie te komen.

Communicatieadviseur gemeente Oirschot

Het eerste interview is afgenomen met een communicatieadviseur van de gemeente Oirschot. Deze adviseur houdt zich veel bezig met burgerparticipatie. De meest opvallende inzichten uit dit gesprek zijn de volgende:

- De notitie burgerparticipatie is vooral erg theoretisch. Om dit minder theoretisch te maken is Factor C in het leven geroepen bij gemeente Oirschot. Factor C is een methodiek waardoor burgerparticipatie makkelijker zou moeten gaan in praktisch opzicht.
- Het draagvlak voor Factor C is niet overal even goed gewaarborgd. Ella-Marie gelooft in deze methodiek en dat door deze methodiek mensen makkelijker mee gaan doen.
- Burgerparticipatie zit nog niet goed tussen de oren van de ambtenaren. Het is voor veel ambtenaren een 'moetje'. Om deze reden gaan ambtenaren bij een project als het op burgerparticipatie bij een project vaak langs bij iemand die er wel verstand van heeft om het even op te lossen.
- Ambtenaren zien niet wat voor meerwaarde de inzet van burgerparticipatie kan opleveren.

- Er is maar een kleine club mensen binnen de organisatie die achter burgerparticipatie staan en dit ook echt inzetten. Dit terwijl deze projecten enorm veel opleveren en ook energie geven aan de ambtenaar die het gebruikt. Burgerparticipatie zou een win-win situatie moeten zijn maar dit wordt door bijna niemand in de organisatie op deze manier gezien.
- Ambtenaren die goed zijn op de inhoud wordt projectleiderschap in de schoenen geschoven terwijl ze hier niet goed in zijn. Hierdoor kost het heel veel energie voor deze ambtenaren.
- In het coalitieakkoord wordt bijna doorgeslagen in burgerparticipatie. Het bestuur moet af en toe ook verantwoordelijkheid nemen voor beslissingen. Het MT zit tussen het bestuur en de ambtenaren en eigenlijk moeten zij de linking pin zijn tussen deze twee partijen maar dat is op dit moment minimaal.
- Het oude denken wordt nog vaak toegepast. De gemeente weet wel wat goed voor de burger is. Terwijl wanneer burgers hun eigen zaakjes regelen kun je daar een balans in vinden.
- Burgerparticipatie wordt er maar een beetje bij gedaan. Ella-Marie heeft 0 uren voor participatie beschikbaar. Daarnaast denkt zij dat er budgetten vrijgemaakt moeten worden. Gemeente Oirschot moet een keuze maken voor burgerparticipatie en daar 100% achter staan.

Beleidsmedewerker team Omgeving

Het volgende interview is gedaan met een beleidsmedewerker van team Omgeving. Deze medewerker houdt zich als ambtenaar bij gemeente Oirschot eigenlijk constant bezig met burgerparticipatie. Uit dit gesprek zijn de volgende inzichten gekomen:

- Niet iedereen is goed in de nieuwe koers voor wat betreft burgerparticipatie. Niet iedereen is er al mee bezig. Sommige ambtenaren al wel, sommige ambtenaren een beetje en sommige helemaal niet.
- Burgers verwachten nog steeds dat de gemeente alles voor hen doen.
- Voor iedereen is burgerparticipatie een moeilijk onderwerp. Het is een omslag die nog gemaakt moet worden.
- Factor C is een handige methode om burgerparticipatie toe te passen maar niet iedereen heeft de training gehad. Deze mensen denken er niet altijd aan om het meteen toe te passen.
- De gemeente Oirschot is 2 jaar bezig met Factor C maar er is nu alweer een jaar niks gebeurd. Er is af en toe een opfris nodig of een follow up. Er zijn nog steeds medewerkers die de training niet hebben gehad.
- Er zijn veel mensen die denken als je burgers betreft dat het dan moeilijker wordt terwijl dit juist niet zo is. Wanneer je aan het begin meteen afbakent wat je gaat doen en wat burgers daarin kunnen betekenen haal je je tijd gewoon in.

- Het merendeel van de ambtenaren denken dat zij wel weten wat goed is voor Oirschot. En de burgers denken dat de ambtenaren wel weten wat goed voor hen is.
- De ambtenaren die schrikachtig tegenover burgerparticipatie staan hebben een slechte ervaring gehad.
- In de nieuwe indeling van de organisatie heeft het MT zelf zonder samenwerking met de ambtenaren een indeling gemaakt. Gemeente Oirschot wil alles samen doen met de burgers, maar het MT doet dit niet met de medewerkers.
- Door de nieuwe indeling kan de kloof tussen beheer, strategie en omgeving steeds groter maken en dat is niet de bedoeling.

Griffier

Tot slot heeft er een gesprek plaatsgevonden met de griffier van de gemeente Oirschot. De griffier heeft ook een visie op burgerparticipatie. De belangrijkste inzichten uit dit gesprek zijn de volgende:

- Mensen die burgerparticipatie 'ademen' is op één hand te tellen.
- De neuzen moeten dezelfde kant op en dat is op dit moment nog niet het geval binnen gemeente Oirschot.
- Steeds hetzelfde clubje medewerkers krijgen trainingen waardoor een grote groep eigenlijk overgeslagen wordt en geen idee heeft waar de rest mee bezig is.
- Het zou goed zijn als iedereen erover praat en het onderwerp echt op een positieve manier gaat leven binnen de gemeente.
- Misschien moet de gemeente op zoek naar andere vormen van burgerparticipatie.
- Ambtenaren doen wel iets met burgerparticipatie binnen het proces, maar later wordt er toch niks mee gedaan.

LITERATUURLIJST

- Daenen, R., de Vries - van Gerwen, M., & Michels, J. (2014). *Van denken naar DOEN! Één coalitie voor de Oirschotse gemeenschap, 2014-2015*. Oirschot: Gemeente Oirschot.
- De Brabantse Kempen. (2016). *Gemeente Oirschot*. Opgeroepen op februari 13, 2016, van De Brabantse Kempen: <http://www.brabantsekempen.eu/nl/organisation/gemeente-oirschot>
- Ensie. (2015, april 12). *Organisatiestructuur*. Opgeroepen op februari 13, 2016, van Ensie: <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/organisatiestructuur>
- Gemeente Oirschot. (2015). *Gemeentegids*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van Gemeente Oirschot: http://oirschot.smartmap.nl/lib/gemeentemediea/e-books/Oirschot_20152016/#/2/
- Gemeente Oirschot. (2015). *Nieuws*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van Gemeente Oirschot: http://www.oirschot.nl/actueel/nieuws_44283/item/heeft-u-een-vraag-aan-de-gemeente-stel-hem-via-whatsapp_77371.html
- Gemeente Oirschot. (2016, maart). Kernboodschap compleet. Oirschot.
- Gemeente Oirschot. (2016). Kernboodschap placemat versie. Oirschot.
- Gemeente Oirschot. (sd). *Burgemeester en wethouders*. Opgeroepen op februari 9, 2016, van Gemeente Oirschot: http://www.oirschot.nl/bestuur-en-beleid/burgemeester-en-wethouders_44371/
- Gemeente Oirschot. (sd). *Gemeente Oirschot*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van Gemeente Oirschot: <http://www.oirschot.nl/>
- Gemeente Oirschot. (sd). *Gemeenteraad*. Opgeroepen op februari 9, 2016, van Gemeente Oirschot: http://www.oirschot.nl/bestuur-en-beleid/gemeenteraad_44343/
- Gemeente Oirschot. (sd). *Nieuwsbrief*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van Gemeente Oirschot: http://www.oirschot.nl/actueel/nieuwsbrief_44633/
- ManagementSite. (sd). *Organisatiecultuur*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van ManagementSite: <https://www.managementsite.nl/kennisbank/organisatiecultuur>
- Michels. (2013). *Communicatie Handboek*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Michels. (2013). *Communicatie Handboek*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Michels, W. (2012). *Communicatieplanner*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Oirschot, G. (2014, juni). *gemeenteoirschot*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van YouTube: <https://www.youtube.com/channel/UC81W3esqu0UcdyoFp75Pozg>
- Oirschot, G. (2015). *Gemeente Oirschot*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/1067751?trk=tyah&trkInfo=clickedVertical%3Acompany%2CclickedEntityId%3A1067751%2Cidx%3A2-1-2%2CtarId%3A1455545040621%2Ctas%3Agemeente%20oirschot>
- Oirschot, G. (2016). *Gemeente Oirschot*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van Twitter: https://twitter.com/gem_oirschot

- Oirschot, G. (2016). *Gemeente Oirschot - Overheidsinstantie*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van Facebook: <https://www.facebook.com/gemeenteoirschot/timeline>
- Oirschots Weekjournaal. (2016). *Krant*. Opgeroepen op februari 15, 2016, van Oirschots Weekjournaal: <http://oirschotsweekjournaal.nl/krant>
- Research 2Evolve. (2014). *Burgerpanel Oirschot Peiling 1 2014 Communicatie*. Hilversum: Research 2Evolve.
- Research 2Evolve. (2015). *Burgerpanel Oirschot Peiling 4 2015 Dienstverlening*. Hilversum: Research 2Evolve.
- Schellekens-Klessens, K. (2015, december 8). Collegevoorstel B&W. *Mission Statement*. Oirschot.
- van Houwelingen, P., Boele, A., & Dekker, P. (2014). *Burgermacht op eigen kracht*. Sociaal en Cultureel Planbureau. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Vijfeijken, E.-M. v. (2012). *Burgerparticipatie in Oirschot*. Gemeente Oirschot. Oirschot: Gemeente Oirschot.
- WagenaarHoes Organisatieadvies. (2011). *Toekomstvisie Oirschot 2030*. Driebergen.

